

1

Εισαγωγή στη λογιστική

■ Εισαγωγή

Σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο, θα εξετάσουμε τον ρόλο της **λογιστικής**. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι, η λογιστική μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο για τη λήψη αποφάσεων. Επίσης, θα προσδιορίσουμε τους κύριους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και θα συζητήσουμε πώς μπορούν οι λογιστικές πληροφορίες να βελτιώσουν την ποιότητα των αποφάσεών τους. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τους δύο κυριότερους κλάδους της λογιστικής: τη χρηματοοικονομική λογιστική και τη διοικητική λογιστική. Θα συζητήσουμε τις κύριες διαφορές μεταξύ των δύο κυριότερων κλάδων και γιατί προκύπτουν αυτές οι διαφορές.

Δεδομένου ότι το βιβλίο αυτό ασχολείται με τη λογιστική και τη λήψη αποφάσεων χρηματοοικονομικής φύσεως, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, θα εξετάσουμε τις κυριότερες μορφές επιχειρήσεων που υπάρχουν. Θα εξετάσουμε τη μορφή και τη δομή καθεμιάς και τους παράγοντες που θα έπρεπε να λάβουν υπόψη οι ιδιοκτήτες όταν θα αποφασίζουν ποια είναι η πιο κατάλληλη. Ολοκληρώνουμε το κεφάλαιο σχολιάζοντας τον βασικό χρηματοοικονομικό στόχο - κλειδί που επιδιώκουν όλες οι επιχειρήσεις.

Αποτελέσματα εκμάθησης

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη αυτού του κεφαλαίου, πρέπει να είστε σε θέση να:

- εξηγείτε τη φύση και τους ρόλους της λογιστικής,
- προσδιορίζετε τους κύριους χρήστες των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και να συζητάτε τις ανάγκες τους,
- ξεχωρίζετε τη χρηματοοικονομική από τη διοικητική λογιστική, και
- εξηγείτε τον σκοπό μιας επιχείρησης και να περιγράφετε τον τρόπο οργάνωσης και διάρθρωσης των επιχειρήσεων.

■ Τι είναι η λογιστική;

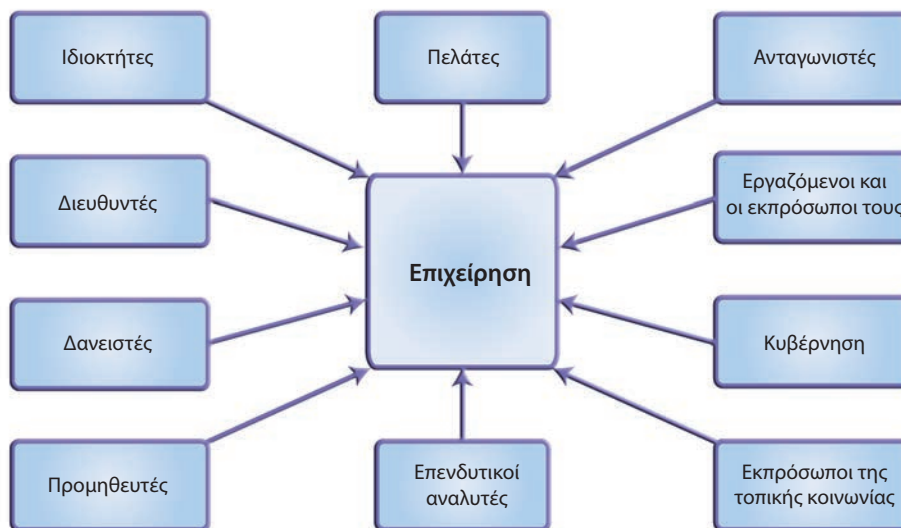
Η λογιστική ασχολείται με τη συλλογή, ανάλυση και την κοινοποίηση χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ο απώτερος στόχος είναι να βοηθήσει τα άτομα που χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές, στη λήψη πιο ενημερωμένων αποφάσεων. Αν οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που κοινοποιούνται δεν είναι ικανές να βελτιώσουν την ποιότητα των λαμβανόμενων αποφάσεων, δεν θα είχε κανένα νόημα να τις εξάγουμε.

Μερικές φορές δίνεται η εντύπωση ότι σκοπός της λογιστικής είναι απλώς η προετοιμασία χρηματοοικονομικών (λογιστικών) εκθέσεων, σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αν και είναι αλήθεια ότι οι λογιστές αναλαμβάνουν αυτό το είδος εργασίας, δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο απώτερος στόχος του έργου του λογιστή, είναι να δώσει στους ανθρώπους, καλύτερη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, πάνω στην οποία να στηρίξουν τις αποφάσεις τους. Αυτή η οπτική γωνία της λογιστικής, με επίκεντρο τη λήψη αποφάσεων, συμβαδίζει με το πνεύμα αυτού του βιβλίου και διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο ασχολούμαστε με κάθε θέμα.

■ Ποιοι είναι οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών;

Για να είναι χρήσιμες οι λογιστικές πληροφορίες, ο λογιστής πρέπει να έχει αποσαφηνίσει για ποιον προετοιμάζονται οι πληροφορίες και για ποιο σκοπό θα χρησιμοποιηθούν. Πιθανόν να υπάρχουν πολλές ομάδες ανθρώπων (γνωστές ως «ομάδες χρηστών») που έχουν κάποιο συμφέρον σε κάποια συγκεκριμένη επιχειρηματική οργάνωση, υπό την έννοια ότι θα κληθούν να λάβουν αποφάσεις γι' αυτήν. Για την τυπική επιχείρηση του ιδιωτικού τομέα, οι πιο σημαντικές από αυτές τις ομάδες παρουσιάζονται στο Σχήμα 1.1. Δείτε το σχήμα και στη συνέχεια δοκιμάστε να εκτελέσετε τη Δραστηριότητα 1.1.

Σχήμα 1.1. Οι κύριοι χρήστες των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που σχετίζονται με μια επιχείρηση



Πολλές ομάδες χρηστών ενδιαφέρονται για τις λογιστικές πληροφορίες που αφορούν μια επιχείρηση. Στην πλειοψηφία τους, βρίσκονται εκτός της επιχείρησης, αλλά παρόλα αυτά έχουν μερίδιο σε αυτή. Η λίστα αυτή δεν αποτελεί την πλήρη λίστα πιθανών χρηστών, ωστόσο, οι ομάδες που προσδιορίζονται είναι συνήθως οι πιο σημαντικές.

Δραστηριότητα 1.1

Η Pfarmigan Insurance plc (PI) είναι μία μεγάλη επιχείρηση ασφάλισης αυτοκινήτων. Παίρνοντας υπόψη τις ομάδες χρηστών που προσδιορίζονται στο Σχήμα 1.1 προτείνετε, για κάθε ομάδα, τα είδη αποφάσεων που πιθανόν να ληφθούν για την PI, καθώς και τους παράγοντες που θα ληφθούν υπόψη, κατά τη λήψη αυτών των αποφάσεων.

Η απάντησή σας μπορεί να κινηθεί στα παρακάτω πλαίσια:

Ομάδα χρηστών Απόφαση

Πελάτες	Αν πρέπει να ασφαλίσουν τα οχήματά τους στην PI. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μια αξιολόγηση της ικανότητας της PI, να συνεχίσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες και να ικανοποιεί τις ανάγκες τους, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις όποιες απαιτήσεις ασφαλιστικών αποζημιώσεων.
Ανταγωνιστές	Πως θα ανταγωνιστούν καλύτερα την PI ή, ενδεχομένως, αν θα πρέπει να αποχωρήσουν από την αγορά με το αιτιολογικό ότι δεν είναι δυνατό να ανταγωνιστούν επικερδώς την PI. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι οι ανταγωνιστές θα χρησιμοποιήσουν τους δείκτες απόδοσης της PI σε πολλούς τομείς ως «σημείο αναφοράς» όταν αξιολογούν τη δική τους απόδοση. Μπορούν, επίσης, να επιχειρήσουν να αξιολογήσουν τη χρηματοοικονομική ευρωστία της PI και να εντοπίσουν σημαντικές αλλαγές, οι οποίες μπορεί να σηματοδοτούν τις μελλοντικές ενέργειες της PI (για παράδειγμα, την άντληση κεφαλαίων ως ένα προοίμιο για την επέκταση της αγοράς).
Εργαζόμενοι	Αν θα συνεχίσουν να εργάζονται για την PI και, αν όντως συνεχίσουν, αν θα ζητήσουν υψηλότερες αμοιβές για να το κάνουν. Τα μελλοντικά σχέδια, τα κέρδη και η χρηματοοικονομική ευρωστία της επιχείρησης, πιθανόν να έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον κατά τη λήψη των αποφάσεών τους.
Κυβέρνηση	Αν η PI πρέπει να πληρώσει φόρο και, αν όντως πρέπει, πόσο, αν συμμορφώνεται με τις συμφωνηθείσες τιμολογιακές πολιτικές, αν χρειάζεται χρηματοοικονομική υποστήριξη και ούτω καθεξής. Για τη λήψη αυτών των αποφάσεων θα γίνει μια αξιολόγηση των κερδών, των εσόδων από τις πωλήσεις και της χρηματοοικονομικής ευρωστίας της PI.
Εκπρόσωποι της κοινωνίας	Αν θα πρέπει να επιτραπεί στην PI να επεκτείνει τις εγκαταστάσεις της και / ή αν θα παρασχεθεί οικονομική στήριξη στην επιχείρηση. Κατά τη λήψη τέτοιων αποφάσεων, πιθανόν να θεωρηθούν σημαντικά προς μελέτη θέματα, η ικανότητα της PI να συνεχίσει να προσφέρει απασχόληση στην κοινωνία, η προθυμία της να χρησιμοποιεί πόρους της κοινωνίας και να χρηματοδοτεί περιβαλλοντικές βελτιώσεις.
Επενδυτικοί αναλυτές	Αν θα συμβουλευθούν τους πελάτες τους να επενδύσουν στην PI. Αυτό θα προϋπέθετε, μια αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων και των μελλοντικών αποδόσεων που σχετίζονται με την PI.
Προμηθευτές	Αν θα συνεχίσουν να προμηθεύουν την PI και, αν όντως το κάνουν, αν θα την προμηθεύουν επί πιστώσει. Αυτό θα προϋπέθετε, μια αξιολόγηση της ικανότητας της PI να πληρώσει για τα όποια αγαθά και υπηρεσίες προσφερθούν.
Δανειστές	Αν θα δανείζουν στην PI και / ή αν θα ζητούν αποπληρωμή των όποιων υφιστάμενων δανείων. Η ικανότητα της PI να πληρώνει τους τόκους και να αποπληρώνει το αρχικό κεφάλαιο, θα είναι σημαντικοί παράγοντες για τη λήψη αυτών των αποφάσεων.
Διευθυντές	Αν πρέπει να βελτιωθεί η απόδοση της επιχείρησης. Η τρέχουσα απόδοση θα συγκριθεί με τα προγενέστερα σχέδια ή κάποιο «σημείο αναφοράς» για να αποφασίσουν αν πρέπει να γίνουν κάποιες ενέργειες. Οι διευθυντές μπορεί, επίσης, να επιθυμούν να αποφασίσουν αν θα πρέπει να υπάρξει κάποια αλλαγή στην πορεία που θα ακολουθήσει μελλοντικά η PI. Αυτό θα περιλαμβάνει έλεγχο της ικανότητας της PI για αποδόσεις και των ευκαιριών που έχει στη διάθεσή της.
Ιδιοκτήτες	Αν θα επενδύσουν περισσότερα στην PI ή αν θα πουλήσουν ολόκληρη ή μέρος της επένδυσης που έχουν σήμερα. Αυτό θα περιλαμβάνει μια αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων και των αποδόσεων που σχετίζονται με την PI. Επίσης, οι ιδιοκτήτες μπορεί να ασχοληθούν και με αποφάσεις για την οικονομική «επιβράβευση» των ανώτερων διευθυντών. Για τη λήψη αυτής της απόφασης συνήθως θα μελετάται η χρηματοοικονομική απόδοση της επιχείρησης.

Αν και η απάντηση αυτή καλύπτει πολλά από τα σημεία-κλειδιά, μπορεί να έχετε εντοπίσει και άλλες αποφάσεις και / ή άλλους παράγοντες, που πρέπει να λαμβάνει υπόψη της κάθε ομάδα.

■ Τα συγκρουόμενα συμφέροντα των χρηστών

Είδαμε παραπάνω ότι, κάθε ομάδα χρηστών, θα έχει τα δικά της ιδιαίτερα συμφέροντα. Πάντα υπάρχει ο κίνδυνος σύγκρουσης των συμφερόντων των διαφόρων ομάδων χρηστών. Η κατανομή του επιχειρηματικού πλούτου αποτελεί τον πιο πιθανό τομέα σύγκρουσης. Ας χρησιμοποιήσουμε το παράδειγμα των ιδιοκτητών και των διευθυντών. Παρότι οι διευθυντές έχουν διοριστεί προκειμένου να ενεργούν προς το καλύτερο συμφέρον των ιδιοκτητών, αυτό μπορεί να μη συμβαίνει πάντα. Αντί γι' αυτό μπορεί να χρησιμοποιούν τον πλούτο της επιχείρησης, προκειμένου να παρέχουν στον εαυτό τους μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις, να επιπλώνουν μεγάλα γραφεία ή να αγοράζουν ακριβά αυτοκίνητα για την προσωπική τους χρήση. Η λογιστική μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση και την αναφορά του τρόπου με τον οποίο οι διάφορες ομάδες επωφελούνται από την επιχείρηση. Συνεπώς, οι ιδιοκτήτες μπορούν να βασιστούν στις λογιστικές πληροφορίες προκειμένου να διαπιστώσουν αν οι αμοιβές και τα οφέλη που παίρνουν οι διευθυντές είναι τα κατάλληλα και συνάδουν με τις πολιτικές που έχουν συμφωνήσει.

Υπάρχει, επίσης, ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων ανάμεσα σε δανειστές και ιδιοκτήτες. Για παράδειγμα, τα κεφάλαια που έχουν δανειστεί σε μια επιχείρηση, μπορεί να μη χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς που έχουν συμφωνηθεί. Μπορεί να τα χρησιμοποιούν οι ιδιοκτήτες για προσωπική τους χρήση αντί να τα χρησιμοποιούν για την επέκταση της επιχείρησης, όπως συμφωνήθηκε. Συνεπώς, οι δανειστές στηρίζονται στις λογιστικές πληροφορίες, προκειμένου να διαπιστώνουν αν οι ιδιοκτήτες τήρησαν τους όρους της δανειακής σύμβασης.

Δραστηριότητα 1.2

Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα παραδείγματα, όπου μία ομάδα χρηστών μπορεί να στηριχτεί σε λογιστικές πληροφορίες προκειμένου να διαπιστώσει αν η κατανομή του πλούτου της επιχείρησης είναι η κατάλληλη και / ή σύμφωνη με συγκεκριμένες συμφωνίες;

Δύο πιθανά παραδείγματα που έρχονται στο μυαλό σας είναι τα εξής:

- οι εργαζόμενοι επιθυμούν να ελέγξουν αν λαμβάνουν ένα «δίκαιο μερίδιο» από τον πλούτο που δημιουργείται από την επιχείρηση και ότι οι διευθυντές τηρούν τα συμφωνηθέντα προγράμματα διανομής των κερδών, και
- οι κυβερνήσεις επιθυμούν να ελέγξουν αν οι ιδιοκτήτες ενός μονοπωλίου δεν καρπώνονται υπερβολικά κέρδη και ότι δεν έχουν παραβιαστεί οι όποιοι κανόνες τιμολόγησης αφορούν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του μονοπωλίου.

Ίσως έχετε σκεφτεί και άλλα παραδείγματα.

■ Πόσο χρήσιμες είναι οι λογιστικές πληροφορίες;

Κανένας δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί σοβαρά ότι οι λογιστικές πληροφορίες καλύπτουν πλήρως όλες τις ανάγκες καθεμιάς από τις διάφορες ομάδες χρηστών. Η λογιστική, συνεχίζει να είναι ένας αναπτυσσόμενος κλάδος και έχουμε ακόμη πολλά να μάθουμε, σχετικά με τις ανάγκες των χρηστών και τις μεθόδους με τις οποίες θα πρέπει να καλυφθούν αυτές οι ανάγκες. Παρόλα αυτά, οι πληροφορίες που περιέχονται στις λογιστικές εκθέσεις, πρέπει να βοηθούν τους χρήστες, κατά τη λήψη αποφάσεων που αφορούν την επιχείρηση. Οι πληροφορίες, θα πρέπει να μειώνουν την αβεβαιότητα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση και την απόδοση της επιχείρησης. Θα πρέπει να βοηθούν να απαντώνται ερωτήματα που αφορούν τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων προκειμένου να επιτύχουν οι ιδιοκτήτες κάποια απόδοση, να αποπληρώσουν δάνεια, να ανταμείψουν τους εργαζόμενους και ούτω καθεξής.

Συνήθως, δεν υπάρχει κανένα στενό υποκατάστατο για τις πληροφορίες που παρέχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Συνεπώς, αν οι χρήστες δεν μπορούν να συλλέξουν τις απαιτού-

μενες πληροφορίες από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, συχνά δεν είναι στη διάθεσή τους. Άλλες πηγές πληροφόρησης που αφορούν τη χρηματοοικονομική υγεία μιας επιχείρησης, είναι συνήθως πολύ λιγότερο χρήσιμες.

Δραστηριότητα 1.3

Ποιες άλλες πηγές πληροφόρησης θα μπορούσε, για παράδειγμα, ένας επενδυτικός αναλυτής να χρησιμοποιήσει στην προσπάθειά του να αποκτήσει μια εικόνα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση και την απόδοση μιας επιχείρησης; Τι είδους πληροφορίες θα μπορούσε να συλλέξει από αυτές τις πηγές;

Άλλες διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης είναι μεταξύ άλλων οι ακόλουθες:

- οι συναντήσεις με διευθυντές της επιχείρησης,
- οι δημόσιες ανακοινώσεις της επιχείρησης,
- τα άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά,
- οι ιστοσελίδες, συμπεριλαμβανομένης της ιστοσελίδας της επιχείρησης,
- οι αναφορές σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς,
- οι σύμβουλοι συγκέντρωσης πληροφοριών (για παράδειγμα, οι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι που αξιολογούν την φερεγγυότητα ή την πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων),
- οι βιομηχανικές εκθέσεις, και
- οι εκθέσεις που αφορούν το σύνολο της οικονομίας.

Οι πηγές αυτές μπορούν να παρέχουν πληροφορίες για διάφορες πτυχές της επιχείρησης, όπως τα νέα προϊόντα ή οι παρεχόμενες υπηρεσίες, οι αλλαγές στη διοίκηση, οι νέες συμβάσεις που έχουν προσφερθεί ή ανατεθεί, το ανταγωνιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση, η επίδραση της νέας τεχνολογίας, οι αλλαγές στη νομοθεσία, οι μεταβολές στα επιτόκια και τα μελλοντικά επίπεδα πληθωρισμού. Ωστόσο, αυτό το είδος πληροφόρησης δεν είναι πραγματικό υποκατάστατο της λογιστικής πληροφόρησης. Καλύτερα θα ήταν να τις χρησιμοποιούσε κάποιος σε συνδυασμό με τη λογιστική πληροφόρηση, προκειμένου να αποκτήσει μία σαφέστερη εικόνα της χρηματοοικονομικής υγείας μιας επιχείρησης.

Αποδείξεις της χρησιμότητας της λογιστικής

Υπάρχουν επιχειρήματα και πειστικές αποδείξεις, ότι η λογιστική πληροφόρηση *εκλαμβάνεται* τουλάχιστον ως χρήσιμη από την πλευρά των χρηστών. Πολυάριθμες έρευνες έχουν ζητήσει από τους χρήστες να ιεραρχήσουν τη σπουδαιότητα της λογιστικής πληροφόρησης σε σχέση με άλλες πηγές πληροφόρησης, που αποσκοπούν στη λήψη αποφάσεων. Σε γενικές γραμμές, οι μελέτες αυτές έχουν διαπιστώσει ότι οι χρήστες ιεραρχούν σε πολύ υψηλή θέση τη λογιστική πληροφόρηση. Επίσης, υπάρχουν σημαντικές αποδείξεις ότι οι επιχειρήσεις επιλέγουν να παρέχουν λογιστική πληροφόρηση η οποία υπερβαίνει τις ελάχιστες απαιτήσεις που υπαγορεύουν οι λογιστικοί κανόνες. (Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις συχνά παρέχουν σημαντική ποσότητα λογιστικών πληροφοριών για τους διευθυντές, κάτι που δεν απαιτείται από κάποιους κανονισμούς). Προφανώς, το κόστος παροχής αυτών των επιπρόσθετων λογιστικών πληροφοριών, αιτιολογείται από το γεγονός ότι οι χρήστες τις θεωρούν χρήσιμες. Ωστόσο, τέτοια επιχειρήματα και αποδείξεις αφήνουν αναπάντητο το ερώτημα, αν οι παρεχόμενες πληροφορίες χρησιμοποιούνται όντως για σκοπούς λήψης αποφάσεων, ήτοι εάν επηρεάζουν πράγματι τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Συνήθως, είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος της λογιστικής στη λήψη αποφάσεων. Ωστόσο, παρουσιάζεται μία περίπτωση όπου ο αντίκτυπος των λογιστικών πληροφοριών, μπορεί να παρατηρηθεί και να μετρηθεί. Μια τέτοια περίπτωση είναι των **μετοχών** (των μεριδίων ιδιοκτησίας μιας επιχείρησης) που είναι διαπραγματεύσιμες σε κάποιο Χρηματιστήριο Αξιών. Τα ευρήματα των μελετών αποκαλύπτουν ότι, όταν μία επιχείρηση ανακοινώνει κάτι σχετικά με τα λογιστικά κέρδη της, οι τιμές στις οποίες οι μετοχές συναλλάσσονται και ο όγκος των μετοχών που αλλάζουν χέρια συχνά μεταβάλλονται σημαντικά. Αυτό δείχνει ότι, οι επενδυτές αλλάζουν την άποψή τους για τις

μελλοντικές προοπτικές της επιχείρησης, ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι, τίθενται στη διάθεσή τους νέες πληροφορίες και ότι αυτό, με τη σειρά του, τους οδηγεί στο να αποφασίσουν να αγοράσουν ή να πουλήσουν μετοχές της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Παρόλο που αποδεικνύεται ότι οι λογιστικές εκθέσεις εκλαμβάνονται ως χρήσιμες και χρησιμοποιούνται για τη λήψη αποφάσεων, είναι αδύνατο να μετρηθεί πόσο χρήσιμες είναι για τους χρήστες οι λογιστικές εκθέσεις. Ως αποτέλεσμα, δεν μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα αν το κόστος υλοποίησης αυτών των εκθέσεων, έχει κάποιο όφελος που υπερκαλύπτει το κόστος. Οι λογιστικές πληροφορίες, συνήθως, αντιπροσωπεύουν ένα μόνο σκέλος σε μία συγκεκριμένη απόφαση και επομένως η ακριβής βαρύτητα που δίνει ο λήπτης της απόφασης στις λογιστικές πληροφορίες και τα οφέλη αυτών, δεν μπορούν να αξιολογηθούν με ακρίβεια.

Ωστόσο, είναι δυνατό να εντοπίσουμε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν οι λογιστικές πληροφορίες για να είναι χρήσιμες. Όπου απουσιάζουν αυτά τα χαρακτηριστικά, η χρησιμότητα των πληροφοριών μειώνεται. Το θέμα αυτό εξετάζεται στην επόμενη ενότητα.

■ Η παροχή μιας υπηρεσίας

Ένας τρόπος να δούμε τη λογιστική είναι σαν μια μορφή υπηρεσίας. Τις ομάδες χρηστών που παρουσιάσαμε στο Σχήμα 1.1 μπορούμε να τις δούμε ως «πελάτες», ενώ τις παρεχόμενες λογιστικές (χρηματοοικονομικές) πληροφορίες, μπορούμε να τις δούμε ως την παρεχόμενη υπηρεσία. Η αξία αυτής της υπηρεσίας για τους διάφορους «πελάτες» μπορεί να κριθεί ανάλογα με το κατά πόσο οι λογιστικές πληροφορίες ικανοποιούν τις ανάγκες τους.

Για να είναι χρήσιμες στους χρήστες, οι παρεχόμενες πληροφορίες πρέπει να διαθέτουν ορισμένες ιδιότητες ή ποιοτικά χαρακτηριστικά. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να είναι σχετικές και να αντιπροσωπεύουν πιστά αυτό που υποτίθεται αντιπροσωπεύουν. Οι δύο αυτές ιδιότητες, η **σχετικότητα** και η **πιστή αποτύπωση**, θεωρούνται θεμελιώδεις ιδιότητες των λογιστικών πληροφοριών.

Σχετικότητα

Οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να κάνουν τη διαφορά. Δηλαδή, θα έπρεπε να είναι ικανές να επηρεάσουν τις αποφάσεις του χρήστη. Για να συμβεί αυτό, πρέπει να βοηθούν στην *πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων* (όπως η πρόβλεψη των κερδών του επόμενου έτους) ή να βοηθούν στην *επιβεβαίωση παρελθοντικών γεγονότων* (όπως ο προσδιορισμός των κερδών του παρελθόντος έτους) ή να κάνουν και τα δύο. Με την επιβεβαίωση των παρελθοντικών γεγονότων, οι χρήστες μπορούν να ελέγξουν την ακρίβεια των προηγούμενων προβλέψεών τους. Αυτό μπορεί, με τη σειρά του, να τους βοηθήσει να βελτιώσουν τις μεθόδους με τις οποίες θα κάνουν μελλοντικά προβλέψεις.

Για να είναι σχετικές, οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να υπερβαίνουν το κατώτατο όριο της **ουσιαστικότητας**. Μία πληροφορία θεωρείται ουσιαστική, ή σημαντική, όταν η παράλειψή της ή η λανθασμένη διατύπωσή της θα άλλαζε τις αποφάσεις, τις οποίες λαμβάνουν οι χρήστες. Αν μία πληροφορία δεν είναι ουσιαστική, δεν θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνεται στις λογιστικές εκθέσεις. Απλώς θα τις «επιβαρύνει» και ενδεχομένως θα δυσχεραίνει την ικανότητα των χρηστών να τις ερμηνεύσουν.

Δραστηριότητα 1.4

Θεωρείτε ότι κάτι που είναι ουσιαστικό για μια επιχείρηση θα είναι ουσιαστικό και για όλες τις άλλες;

Όχι, συνήθως υπάρχει διαφορά από επιχείρηση σε επιχείρηση. Το αν κάτι είναι ουσιαστικό θα εξαρτηθεί από παράγοντες όπως το μέγεθος της επιχείρησης, η φύση των πληροφοριών και τα εμπλεκόμενα ποσά.

Πιστή αποτύπωση

Οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να αποτυπώνουν αυτό που υποτίθεται ότι πρέπει να αποτυπώνουν. Αυτό σημαίνει ότι, πρέπει να είναι *πλήρεις*, παρέχοντας όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για να καταλάβει κάποιος αυτό που απεικονίζεται. Επίσης, πρέπει να είναι *ουδέτερες*, πράγμα που σημαίνει ότι οι πληροφορίες θα πρέπει να παρουσιάζονται και να επιλέγονται χωρίς προκατάληψη. Τέλος, θα πρέπει να *μην εμπεριέχουν σφάλμα*. Αυτό δεν είναι το ίδιο όπως λέγοντας ότι πρέπει πάντα να είναι απόλυτα ακριβής, αυτό δεν είναι πραγματικά δυνατό. Μπορεί να χρειαστεί να γίνουν εκτιμήσεις, οι οποίες τελικά να αποδειχτεί ότι είναι ανακριβείς. Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να υπάρχουν λάθη στον τρόπο πραγματοποίησης και περιγραφής αυτών των εκτιμήσεων. Στην πράξη, κάποιες λογιστικές πληροφορίες μπορεί να μην αντανακλούν τέλεια αυτές τις τρεις πτυχές της πιστής αποτύπωσης. Ωστόσο, θα έπρεπε να το επιχειρούν όσο το δυνατόν καλύτερα.

Οι λογιστικές πληροφορίες, πρέπει να διαθέτουν και τις δύο αυτές θεμελιώδεις ιδιότητες προκειμένου να είναι χρήσιμες. Έχει μικρό νόημα να παρέχει κάποιος πληροφορίες που είναι σχετικές, αλλά οι οποίες δεν κάνουν πιστή αποτύπωση, ή το να παρέχει κάποιος πληροφορίες που δεν είναι σχετικές, αλλά οι οποίες κάνουν πιστή αποτύπωση.

Περισσότερες ιδιότητες

Όταν οι λογιστικές πληροφορίες είναι και σχετικές και πιστά αποτυπωμένες, υπάρχουν άλλες ιδιότητες που, αν συνυπάρχουν, μπορούν να αυξήσουν τη χρησιμότητά τους. Αυτές είναι η **συγκρισιμότητα**, η **επαληθευσιμότητα**, η **εγκαιρότητα** και η **κατανοησιμότητα**. Αμέσως τώρα θα εξετάσουμε καθεμία από αυτές.

Συγκρισιμότητα

Οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών, συχνά θέλουν να κάνουν συγκρίσεις. Μπορεί να θέλουν να κάνουν διαχρονική σύγκριση της απόδοσης της επιχείρησης (για παράδειγμα, μπορεί να θέλουν να συγκρίνουν τα φετινά κέρδη με εκείνα του προηγούμενου έτους). Μπορεί, επίσης, να θέλουν να συγκρίνουν ορισμένες πτυχές της απόδοσης της επιχείρησης (όπως το ύψος πωλήσεων που σημειώθηκαν στη διάρκεια του έτους) με εκείνες παρόμοιων επιχειρήσεων. Καλύτερες συγκρίσεις, μπορούν να γίνουν όπου το λογιστικό σύστημα αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο στοιχεία τα οποία κατά βάση είναι ίδια και όπου αποσαφηνίζονται οι πολιτικές για τη μέτρηση και την παρουσίαση λογιστικών πληροφοριών.

Επαληθευσιμότητα

Η ιδιότητα αυτή παρέχει στους χρήστες τη διαβεβαίωση ότι οι λογιστικές πληροφορίες που παρέχονται αποτυπώνουν πιστά αυτά που υποτίθεται ότι πρέπει να αποτυπώνουν. Οι λογιστικές πληροφορίες είναι επαληθεύσιμες εκεί όπου διαφορετικοί, ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες θα μπορούσαν να συμφωνήσουν ότι παρέχουν μία πιστή αποτύπωση. Οι επαληθεύσιμες πληροφορίες τείνουν να υποστηρίζονται με αποδείξεις.

Εγκαιρότητα

Οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να παρέχονται έγκαιρα ώστε να μπορούν οι χρήστες να λαμβάνουν τις αποφάσεις τους. Όταν δεν υπάρχει εγκαιρότητα υπονομεύεται η χρησιμότητα των πληροφοριών. Συνήθως, όσο αργότερα παρέχονται οι λογιστικές πληροφορίες, τόσο μικρότερη είναι η χρησιμότητά τους.

Κατανοησιμότητα

Οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να διατυπώνονται με όσο το δυνατόν περισσότερη σαφήνεια και ακρίβεια. Επίσης θα πρέπει να γίνονται κατανοητές και από αυτούς για τους οποίους προορίζονται οι πληροφορίες.

Δραστηριότητα 1.5

Θεωρείτε ότι οι λογιστικές εκθέσεις πρέπει να είναι κατανοητές και από όσους δεν έχουν σπουδάσει λογιστική;

Θα ήταν πολύ χρήσιμο, αν οι λογιστικές εκθέσεις μπορούσαν να γίνουν κατανοητές από όλους. Αυτό, όμως, είναι μη ρεαλιστικό, αφού τα σύνθετα χρηματοοικονομικά γεγονότα και οι συναλλαγές συνήθως δεν μπορούν να εκφραστούν με απλούς όρους.

Θα ήταν ίσως καλύτερα να αντιμετωπίζουμε τις λογιστικές εκθέσεις με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζουμε μία έκθεση που είναι γραμμένη σε κάποια ξένη γλώσσα. Για να καταλάβουμε κάτι από αυτά, πρέπει να έχουμε προετοιμαστεί σε κάποιο βαθμό. Όταν συντάσσει κάποιος λογιστικές εκθέσεις, συνήθως υποθέτει ότι ο χρήστης όχι μόνο διαθέτει εύλογες γνώσεις γύρω από τις επιχειρήσεις και τη λογιστική, αλλά είναι και διατεθειμένος να αφιερώσει κάποιο χρόνο για να μελετήσει τις εκθέσεις. Παρόλα αυτά, το βάρος πέφτει σαφώς στους λογιστές, οι οποίοι πρέπει να παρέχουν πληροφορίες με τρόπο που τις κάνει όσο το δυνατόν πιο κατανοητές ακόμη και για όσους δεν είναι λογιστές.

Αξίζει να τονίσουμε ότι οι τέσσερις ιδιότητες που μόλις εξετάσαμε δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τη χρησιμότητα των λογιστικών πληροφοριών. Μπορούν να αυξήσουν τη χρησιμότητα των πληροφοριών, οι οποίες είναι ήδη σχετικές και πιστά αποτυπωμένες.

■ Σταθμίζοντας τα κόστη και τα οφέλη

Έχοντας διαβάσει τα παραπάνω, ίσως έχετε την αίσθηση ότι, όταν εξετάζουμε κάποιες λογιστικές πληροφορίες, υπό τον όρο ότι οι κύριες ιδιότητες που προσδιορίσαμε υφίστανται και είναι ουσιαστικές, οι πληροφορίες αυτές πρέπει να συλλεγούν και να τεθούν στη διάθεση των χρηστών. Δυστυχώς, πρέπει να υπερπηδήσουμε κι ένα ακόμη εμπόδιο. Υπάρχει και κάτι άλλο που μπορεί να εξαιρέσει μια λογιστική πληροφορία από τις εκθέσεις, ακόμη κι αν η πληροφορία αυτή θεωρείται χρήσιμη.

Δραστηριότητα 1.6

Υποθέστε ότι κάποια πληροφορία είναι δυνατό να προσφερθεί. Είναι σχετική με μια συγκεκριμένη απόφαση και μπορεί να αποτυπωθεί πιστά. Επίσης είναι συγκρίσιμη, επαληθεύσιμη, έγκαιρη και μπορεί να γίνει κατανοητή από τον λήπτη αποφάσεων.

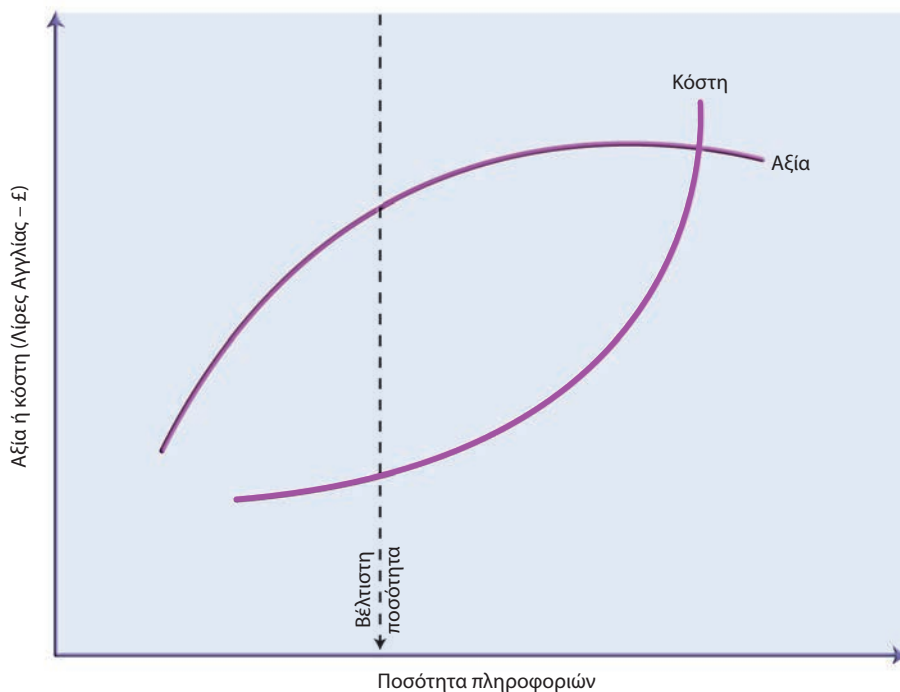
Μπορείτε να σκεφτείτε ένα λόγο για τον οποίο, στην πράξη, μπορεί να επιλέξετε να μην παρέχετε ή να μην εξάγετε την πληροφορία;

Ο λόγος είναι ότι κρίνετε το κόστος παροχής ή εξαγωγής ότι θα είναι υψηλότερο από τα πιθανά οφέλη λόγω ύπαρξης αυτής της πληροφορίας. Αυτό το ζήτημα κόστους-οφέλους θα περιορίσει την ποσότητα των παρεχόμενων λογιστικών πληροφοριών.

Θεωρητικά ένα συγκεκριμένο κομμάτι λογιστικών πληροφοριών πρέπει να παρέχεται μόνο αν τα κόστη παροχής του είναι μικρότερα από τα οφέλη ή την αξία που θα προκύψει από τη χρήση του. Στο Σχήμα 1.2 βλέπουμε τη σχέση ανάμεσα στα κόστη και την αξία της παροχής επιπρόσθετων λογιστικών πληροφοριών.

Το σχήμα δείχνει πώς η αξία των πληροφοριών που λαμβάνει ο λήπτης αποφάσεων, αρχίζει τελικά να μειώνεται. Αυτό ίσως συμβαίνει, επειδή οι επιπρόσθετες πληροφορίες, γίνονται λιγότερο σχετικές ή λόγω των προβλημάτων των οποίων μπορεί να αντιμετωπίσει ένας λήπτης αποφάσεων, κατά την επεξεργασία της ποσότητας των παρεχόμενων πληροφοριών. Ωστόσο, τα κόστη παροχής

Σχήμα 1.2. Σχέση ανάμεσα στα κόστη και στην αξία παροχής επιπρόσθετων λογιστικών πληροφοριών



Τα οφέλη των λογιστικών πληροφοριών τελικά μειώνονται. Ωστόσο, το κόστος παροχής πληροφοριών θα αυξάνεται με κάθε επιπλέον πληροφορία. Το βέλτιστο επίπεδο παρεχόμενων πληροφοριών, βρίσκεται εκεί, όπου το κενό ανάμεσα στην αξία των πληροφοριών και το κόστος παροχής τους είναι μέγιστο.

των πληροφοριών θα αυξάνονται με κάθε επιπλέον πληροφορία. Η διακεκομμένη γραμμή δείχνει το σημείο στο οποίο το κενό ανάμεσα στην αξία των πληροφοριών και το κόστος παροχής αυτών των πληροφοριών είναι μέγιστο. Στο σημείο αυτό αντιστοιχεί και ο βέλτιστος αριθμός πληροφοριών προς παροχή. Όμως, αυτό το θεωρητικό μοντέλο δημιουργεί στην πράξη μια σειρά από προβλήματα.

Για να εξηγήσουμε τα πρακτικά προβλήματα για τον προσδιορισμό της αξίας των πληροφοριών, ας υποθέσουμε ότι κάποιος μας τράκαρε σε ένα πάρκινγκ αυτοκινήτων, τσαλάκωσε μία πόρτα του αυτοκινήτου μας και έγδαρε το χρώμα. Θέλουμε να πάμε σε κάποιο τοπικό συνεργείο να μας ισιώσουν και να μας ξαναβάψουν την πόρτα. Ξέρουμε ότι το πιο κοντινό συνεργείο χρεώνει 350 Λίρες Αγγλίας (£), αλλά πιστεύουμε ότι τα άλλα συνεργεία της περιοχής, μπορεί να προσφέρουν χαμηλότερη τιμή γι' αυτή τη δουλειά. Ο μόνος τρόπος να διαπιστώσουμε τις τιμές στα άλλα συνεργεία, είναι να πάμε από εκεί για να μπορούν να δουν την έκταση της ζημιάς. Για την επίσκεψη στα άλλα συνεργεία, θα καταναλώσουμε κάποια ποσότητα καυσίμων και θα αναλώσουμε κάποιο μέρος από τον χρόνο μας. Αξίζει το κόστος να διαπιστώσουμε πόσο θα μας ζητήσουν για την δουλειά αυτή τα άλλα συνεργεία της περιοχής; Η απάντηση, όπως έχουμε ήδη δει, είναι ότι, αν το κόστος εξεύρεσης της τιμής είναι μικρότερο από το πιθανό όφελος, αξίζει να πάρουμε αυτή την πληροφορία.

Για να εντοπίσουμε τις διάφορες τιμές για την αποκατάσταση της ζημιάς, υπάρχουν αρκετά θέματα που πρέπει να λάβουμε υπόψη και μεταξύ άλλων είναι τα εξής:

- Πόσα συνεργεία θα επισκεφθούμε;
- Πόσο κοστίζουν τα καύσιμα για την επίσκεψή μας σε κάθε συνεργείο;
- Πόσος χρόνος θα απαιτηθεί για να κάνουμε όλες αυτές τις επισκέψεις στα συνεργεία;
- Πόσο αποτιμάμε την αξία του χρόνου μας;

Το οικονομικό όφελος της συγκέντρωσης των πληροφοριών, αναφορικά με την τιμή της υπηρεσίας, είναι ενδεχομένως ακόμη πιο δύσκολο να υπολογιστεί. Τα ακόλουθα σημεία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Ποια είναι η χαμηλότερη τιμή που θα μας προσφέρουν γι' αυτή την δουλειά;
- Πόσο πιθανό είναι να μας προσφέρουν μια τιμή μικρότερη από £350;

Όπως μπορούμε να φανταστούμε, οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα μπορεί να είναι κάτι περισσότερο από ασαφείς, θυμηθείτε ότι μέχρι στιγμής έχουμε πάρει προσφορά μόνο από το συνεργείο της περιοχής. Όταν υπολογίζουμε την αξία των λογιστικών πληροφοριών αντιμετωπίζουμε παρόμοια προβλήματα.

Η παροχή λογιστικών πληροφοριών μπορεί να είναι πολύ δαπανηρή. Ωστόσο, τα κόστη συχνά είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Τα άμεσα κόστη, όπως είναι οι μισθοί του προσωπικού του λογιστηρίου, συνήθως δεν είναι δύσκολο να προσδιοριστούν, αλλά αυτά αποτελούν μόνο ένα μέρος του συνολικού κόστους. Υπάρχουν άλλα κόστη όπως το κόστος του χρόνου που ξοδεύουν οι χρήστες για την ανάλυση και την ερμηνεία των παρεχόμενων πληροφοριών.

Δραστηριότητα 1.7

Τι γίνεται με τα οικονομικά οφέλη της παροχής λογιστικών πληροφοριών; Θεωρείτε ότι είναι πιο εύκολο ή πιο δύσκολο να υπολογίσετε τα οικονομικά οφέλη των λογιστικών πληροφοριών, από ότι να υπολογίσετε τα κόστη παροχής τους;

Συνήθως, είναι πολύ δυσκολότερο να υπολογίσετε τα οφέλη. Ακόμη κι αν μπορούσαμε να μετρήσουμε επακριβώς τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από μία συγκεκριμένη απόφαση, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι οι λογιστικές πληροφορίες θα είναι μόνο ένας παράγοντας που επηρεάζει αυτή την απόφαση. Θα ληφθούν υπόψη κι άλλοι παράγοντες. Η ακριβής βαρύτητα που έχει δώσει στις λογιστικές πληροφορίες ο λήπτης αποφάσεων, συχνά είναι αδύνατο να προσδιοριστεί.

Δεν υπάρχουν εύκολες απαντήσεις στο πρόβλημα στάθμισης του κόστους και του οφέλους. Αν και είναι δυνατό να εφαρμόσουμε κάποια «επιστημονική μέθοδο» για την επίλυση του προβλήματος, συνήθως χρησιμοποιούμε σε μεγάλο βαθμό την υποκειμενική κρίση.

Οι ιδιότητες, ή τα χαρακτηριστικά, που επηρεάζουν τη χρησιμότητα των λογιστικών πληροφοριών, που εξετάσαμε πιο πάνω, παρουσιάζονται συνοπτικά στο Σχήμα 1.3.

■ Η λογιστική ως πληροφοριακό σύστημα

Έχουμε ήδη δει ότι, η λογιστική μπορεί να θεωρηθεί ως παροχή μιας υπηρεσίας σε «πελάτες». Ένας άλλος τρόπος να δούμε τη λογιστική, είναι ως τμήμα του συνολικού πληροφοριακού συστήματος της επιχείρησης. Οι χρήστες, τόσο εντός όσο και εκτός της επιχείρησης, πρέπει να πάρουν αποφάσεις αναφορικά με την κατανομή δυσεύρετων οικονομικών πόρων. Για να διασφαλίσουν ότι οι πόροι αυτοί κατανομούνται αποτελεσματικά, συχνά οι χρήστες χρειάζονται χρηματοοικονομικές πληροφορίες πάνω στις οποίες θα βασίσουν τις αποφάσεις τους. Ο ρόλος του λογιστικού συστήματος είναι η παροχή αυτών των πληροφοριών.

Το **σύστημα λογιστικών πληροφοριών** θα πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία είναι κοινά σε όλα τα πληροφοριακά συστήματα εντός μίας επιχείρησης. Αυτά είναι:

- η αναγνώριση και η συλλογή σχετικών πληροφοριών (στην προκειμένη περίπτωση, χρηματοοικονομικών πληροφοριών),
- η καταγραφή, με συστηματικό τρόπο, των πληροφοριών που έχουν συλλεγεί,
- η ανάλυση και η ερμηνεία των πληροφοριών που έχουν συλλεγεί, και
- η κοινοποίηση των πληροφοριών, με τρόπο που να ταιριάζει στις ανάγκες των χρηστών.